

OPONENTSKÝ POSUDEK DISERTAČNÍ PRÁCE

Identifikační údaje

Mgr. Barbora Heřmánková

Pracoviště: Univerzita Karlova

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Vedoucí práce: doc. MUDr. Michal Tomčík, Ph.D.

Název práce:

Prevalence a závažnost sexuálních dysfunkcí u pacientů s vybranými revmatickými onemocněními a efekt specializované fyzioterapeutické intervence na sexuální zdraví těchto pacientů

Předložená práce je zaměřena jednak na analýzu prevalence a závažnosti sexuálních dysfunkcí systémové sklerodermie (SSc) a idiopatických zánětlivých myopatií (IZM) a dále na efekt specializované fyzioterapie na sexuální zdraví těchto pacientů.

V obou případech jde o vzácnější onemocnění ze skupiny systémových onemocnění pojiva charakterizovaná postižením muskuloskeletálního systému kůže a vnitřních orgánů.

Postižení kůže a pohybového aparátu u pacientů se SSc vede ke ztrátě funkční schopnosti jedince. K dalšímu výraznému omezení přispívá postižení vnitřních orgánů včetně plic, srdce a trávicího traktu. V případě IZM vede chronický zánět svalů k úbytku svalové síly vedoucí k rychlé svalové únavě. Nedílnou součástí obou onemocnění je snadná unavitelnost, popřípadě chronická únava, častý výskyt depresí a tím významně snížená kvalita života. Celkově obě onemocnění vedou též k disabilitě a invaliditě. I přes slibné pokroky ve farmakoterapii je stále účinnost farmakoterapie omezena, chybí lék, který by účinně ovlivňoval všechny nejzávažnější domény těchto onemocnění. Jedná se o onemocnění v principu nevyléčitelná, progredující. Z dříve publikovaných prací je zřejmé, že tato onemocnění negativně zasahují do všech aspektů života pacientů s významným dopadem na sexuální zdraví pacientů. Současná literatura uvádí vysokou prevalenci sexuálních dysfunkcí u žen napříč revmatickými onemocněními. Sexuální dysfunkce jsou bohužel velmi opomíjenou oblastí kvality života revmatických pacientů a stále ještě tabu jak mezi pacienty, tak i mezi zdravotníky. Poruchy sexuálních funkcí u SSc a IZM jsou charakterizovány vysokou prevalencí a představují závažný problém pro muže i ženy. Příčina sexuálních dysfunkcí je multifaktoriální a je spojena jak s fyzickým, tak psychickým postižením v důsledku chronické choroby.

Disertační práce je členěna na úvodní část, která je jednak obecným přehledem klinických manifestací, patofyziologie a terapie SSc a IZM. Následující text je zaměřen na problematiku sexuální dysfunkce (SD) u SSc a IZM u mužů a žen, jejich diagnostiku a léčbu. Autorka se zabývá problematikou pánevního dna (PD) ve vztahu k SD, vyšetření funkce a fyzioterapie PD. Rozborem dostupné a v podstatě dosti ojedinělé literatury dochází k názoru, že problematika sexuálního zdraví mužů u žen se systémovou sklerodermií je problémem, o kterém se příliš nehovoří, nicméně dostupné a poměrně ojedinělé literární zdroje poukazují na vysokou prevalenci těchto obtíží a jejich vliv na kvalitu života. Na vzniku SD se podílí mnoho faktorů, kromě základního onemocnění i chronická únava, deprese, pocity neatraktivnosti a nespokojenosti s vlastním vzhledem, u mužů těžší formy erektilní dysfunkce. Autorka se rovněž zmiňuje i o zhoršení SD v důsledku podávání některých antidepresiv, anxiolytik apod. V textu věnovanému SD u pacientů s IZM se konstatuje, že přesto, že je zlepšení sexuálního zdraví jednou z nejdůležitějších priorit pacientek s IZM, je toto téma dlouhodobě opomíjeno, existuje pouze jedna publikace hodnotící sexuální zdraví u žen s ne zcela optimální metodikou. Neexistuje téměř žádná evidence v dostupné odborné literatuře, která by se přímo zaměřila na zhodnocení rozsahu a závažnosti sexuálních dysfunkcí u mužů s IZM. Autorka rozebírá možnosti diagnostiky a léčby SD u zmíněných skupin pacientů. Další text je věnován problematice pánevního dna (PD) jako multifunkčního komplexu, který hraje významnou roli ve fyziologii a patofyziologii sexuálních (dys)funkcí. Je zmíněna anatomie, možnosti vyšetření funkce PD a metodami fyzioterapie u dysfunkce PD.

V další části jsou postulovány hypotézy a cíle práce, která se sestává ze dvou projektů:

1/ kvůli nízkému počtu dostupných studií a jejich limitacím, bylo cílem disertační práce průřezově zhodnotit prevalenci a závažnost sexuálních dysfunkcí a dysfunkcí pánevního dna u žen a mužů se SSc a IZM a porovnat výsledky se zdravou kontrolní skupinou se stejným pohlavím a věkem

2/ Druhý projekt je pilotní intervenční nerandomizovaná kontrolovaná studie, která hodnotí efekt specializované terapeutické intervence na sexuální zdraví žen se SSc a IZM během 8 týdenního programu v Centru léčebné rehabilitace Revmatologického ústavu v Praze pod vedením zkušeného fyzioterapeuta (disertand).

V dalších kapitolách jsou zpracovány výsledky práce, diskuze, závěr a literatura. Jsou jasně formulovány závěry práce, odděleně z pohledu SSc a IZM. Výsledky odpovídají formulovaným hypotézám a jsou prezentovány pro každou skupinu zvlášť (SSc – ženy, SSc-muži, IZM –ženy, IZM-muži) a samostatně pro intervenční projekt. Jsou použity odpovídající a vhodné statistické metody. V této části práce autorka velmi podrobně, věcně a graficky prezentuje výstupy studie, potvrzující vysokou prevalenci SD u mužů a žen u obou zkoumaných onemocnění. Funkce PD byly významně horší u žen a mužů s IZM a žen se SSc. Byla prokázána souvislost těchto výstupů s mírou aktivity onemocnění, úrovní systémového zánětu, únavou, plicním postižením (u SSc) a dalšími faktory. V rámci pilotního projektu se podařilo prokázat, že individuální fyzioterapie zaměřená na muskuloskeletální obtíže ovlivňující sexuální funkce s terapií pánevního dna může přispět

nejen ke zlepšení funkčních schopností pacientek se SSc a IZM, kvality života, ale také ke zlepšení jejich sexuálního zdraví.

Výsledky práce jsou bohatě diskutovány, včetně porovnání s výsledky prací publikovaných jinými autory.

Celá práce zahrnuje 132 stran včetně příloh, včetně 14 výsledkových grafů, 187 odkazů na relevantní zdroje.

Vlastní hodnocení dizertační práce:

Na závěr lze konstatovat, že práce splňuje formální i obsahové předpoklady disertační práce, je zpracována velmi pečlivě a psána čtivě, jazyková úroveň textu je velmi dobrá. Grafy a tabulky jsou přehledné a dobře popsány. Literatura odpovídá tématu, je citována konzistentně podle přijímané konvence. Hlavní přednost práce vidím právě ve výběru a adekvátním zpracování tématu. Téma předložené práce je v celosvětovém kontextu unikátní, dosud z řady důvodů opomíjené, z praktického hlediska a pohledu pacienta však velmi důležité. Cenný je i pilotní projekt postavený na individuální rehabilitaci pánevního dna. Práce samotná odpovídá na formulované hypotézy. Metodické zpracování předložené práce je založeno na adekvátních a kvalitně provedených statistických analýzách. Práce přináší nové vědecké poznatky, jejichž kvalitu a relevanci potvrzuje i publikace několika článků v zahraničních časopisech s IF (dosud 2 publikace, první autor). V současnosti podává další publikaci, opět do impaktovaného časopisu. Práce potvrzuje erudici autorky a její schopnost samostatně vědecky pracovat.

Dotazy na uchazečku:

- Jaká byla motivovanost a compliance pacientů zařazených do pilotního intervenčního projektu, tj. do individuální rehabilitace?
- Dotazníky založené na výsledcích hodnocených pacientem nabízí jednoduchý, časově a finančně nenáročný způsob hodnocení sexuálního zdraví. V rámci zkušeností nabytých při provádění této studie doporučujete při dispenzarizaci pacientů se SS a IZM standardní vyplňování validizovaných českých verzí i v rámci běžné ambulantní praxe?

Závěrem konstatuji, že práce přinesla nové, unikátní a relevantní výsledky v oblasti prevalence a tíže sexuálních dysfunkcí systémové sklerodermie a idiopatických zánětlivých myopatií a také praktické poznatky o účinnosti specifické fyzioterapie. Závěry práce jsou významným příspěvkem k pochopení dopadů těchto onemocnění na kvalitu života pacientů a jejich sexuální zdraví a současně i východiska ke zlepšení péče o tyto pacienty.

Předložená disertační práce splňuje nároky podle Studijního a zkušebního řádu UK. Disertační práci doporučuji přijmout k obhajobě. Práce prokazuje předpoklady autora k samostatné tvořivé vědecké práci a k udělení titulu Ph.D.

V Plzni dne 23.2.2023

MUDr. David Suchý, Ph.D.

Oddělení klinické farmakologie

Fakultní nemocnice Plzeň

kontakt: suchyd@fnplzen.cz